

Uroczystości w hołdzie poległym w bitwie pod Czerwonym Borem

21.6.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

21 czerwca 2026 roku na Podlasiu odbyły się uroczystości upamiętniające 82. rocznicę jednej z największych bitew partyzanckich na ziemi łomżyńskiej podczas II wojny światowej. W wydarzeniu wziął udział zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski.

23 czerwca 1944 roku w lasach Czerwonego Boru do walki stanęło około 250 żołnierzy AK, NOW i NSZ. Przeciw nim Niemcy skierowali około 5000 żołnierzy Wehrmachtu, SS i żandarmerii. Tak duża skala zaangażowanych sił oraz rozmiar niemieckiej obławy sprawiają, że bitwa jest uznawana za jedno z największych starć partyzanckich w regionie podczas okupacji niemieckiej.

Uroczystości rozpoczęła Msza Święta polowa przy kościele pw. NMP Matki Kościoła w Wygodzie.

Zastępca prezesa IPN uhonorował srebrnymi medalami Reipublicae Memoriae Meritum Jarosława Strenkowskiego i Piotra Kłysa i zwrócił się do odznaczonych:

- Pracujecie nad zachowaniem polskiej pamięci narodowej. Nad tym, co nas konstytuuje jako naród. Bo bez pamięci tracimy tożsamość, a tracąc tożsamość, znikamy, nie mamy przyszłości.

Medal RMM przyznawany jest za wybitne zasługi w działalności publicznej i społecznej dla upamiętniania historii Narodu Polskiego w latach 1917-1990 oraz wspieranie Instytutu Pamięci Narodowej w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej.

Zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski podkreślił również, że 82 lata temu w lasach Czerwonego Boru żołnierze wypełnili swój obowiązek wobec Rzeczypospolitej, podejmując walkę z niemieckim, okrutnym, ludobójczym okupantem:

- Oni nie mieli żadnych wątpliwości, że białe-czerwone barwy są ukochanymi, za które warto walczyć i oddać życie. Ta walka, która zaczęła się 1 września 1939 roku, zakończyła się, dopiero po 50 latach.

Następnie, przy pomniku upamiętniającym poległych odczytano Apel Poległych. Hołd bohaterom oddał zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski oraz dyrektor białostockiego Oddziału IPN dr hab. Krzysztof Sychowicz.

* * *

Jarosław Strenkowski - od wielu lat angażuje się w działania związane z odkrywaniem, dokumentowaniem i upamiętnianiem historii lokalnej. Dzięki jego determinacji przeprowadzono dwie ekshumacje żołnierzy Wojska Polskiego poległych 11 września 1939 r., spoczywających wcześniej w bezimiennych mogiłach, a następnie doprowadzono do ich identyfikacji.

Piotr Kłys – od 2014 r. pełni funkcję Wójta Gminy Łomża. Jest także aktywnym działaczem społecznym, prezesem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Łomża, członkiem Zarządu Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego oraz członkiem zarządu Stowarzyszenia Łomżyńskie Forum Samorządowe.

* * *

23 czerwca 1944 roku w lasach Czerwonego Boru rozegrała się jedna z największych i najkrwawszych bitew partyzanckich na ziemi łomżyńskiej. Jej tłem były masowe aresztowania przeprowadzane przez Niemców w czerwcu 1944 roku na terenie powiatów zambrowskiego i łomżyńskiego. W odpowiedzi oddziały AK, NOW i NSZ rozpoczęły koncentrację sił, planując odbicie więźniów przetrzymywanych w Łomży.

Niemcy szybko zdobyli informacje o przygotowaniach i postanowili zlikwidować zgrupowanie. Do obławy skierowano około 5000 żołnierzy Wehrmachtu, SS i żandarmerii. Naprzeciw nim stanęło około 250 partyzantów.

Walki rozpoczęły się rankiem 23 czerwca. Mimo ogromnej przewagi liczebnej przeciwnika partyzanci skutecznie odpierali kolejne natarcia, zadając Niemcom dotkliwe straty. Szczególne znaczenie miała postawa oddziałów kpt. Antoniego Kozłowskiego „Białego” z NSZ i ppor. Franciszka Żebrowskiego „Wyda” z AK. Choć nie musieli włączać się do walki, zaatakowali niemieckie siły od flanki, odciągając część obławy i dając szansę na wyrwanie się z okrążenia głównym siłom zgrupowania.

Podczas odwrotu kpt. „Biały” osłaniał swoich żołnierzy, przyjmując na siebie uderzenie nieprzyjaciela. Poległ wraz z najbliższymi podkomendnymi, pozostając symbolem odwagi i żołnierskiego poświęcenia. Ciężkie walki toczyły się również w rejonie Olszewa oraz na północnym skraju lasu, gdzie niemal do ostatniego człowieka walczył oddział por. Wacława Kalki „Zagłoby”.

W bitwie pod Czerwonym Borem zginęło około 70 partyzantów. Około 140 zdołało wydostać się z oblężenia, wielu z nich było rannych. Straty niemieckie szacowane są na około 100 zabitych i 200 rannych.

Bitwa pod Czerwonym Borem pozostaje jednym z najważniejszych symboli oporu przeciw niemieckiemu okupantowi oraz przykładem współdziałania żołnierzy AK, NOW i NSZ w walce o wolność Polski. Pamięć o poległych bohaterach jest naszym obowiązkiem.

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/244112,Uroczystosci-w-holdzie-poległym-w-bitwie-pod-Czerwonym-Borem.html>